

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Nc/1/2020
Identifikačné číslo spisu: 3816201001
Dátum vydania rozhodnutia: 26.02.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:3816201001.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne T. T., bývajúcej v U., proti žalovaným 1/ U. Y., bývajúcemu v U., 2/ F. Y., bývajúcemu v U., o zaplatenie sumy 10 733,39 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 10 C 16/2016 a na Krajskom súde v Trenčine pod sp. zn. 17 Co 16/2020, o vylúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania sporu vedenom na Krajskom súde v Trenčine pod sp. zn. 17 Co 16/2020, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Trenčine Mgr. Ivan Kubínyi, Mgr. Zuzana Holúbková a Mgr. Stanislava Kollárová s ú v y l ú č e n í z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Trenčine pod sp. zn. 17 Co 16/2020.

Odôvodnenie

1. V odvolacom konaní sp. zn. 17 Co 16/2020 Krajského súdu v Trenčine vznesla žalobkyňa námietku zaujatosti voči sudcom Krajského súdu v Trenčine Mgr. Ivanovi Kubínyimu, Mgr. Zuzane Holúbkovej a Mgr. Stanislave Kollárovej. Námietku zaujatosti odôvodnila tým, že voči menovaným sudcom podala podnet na začatie disciplinárneho konania, o ktorom nebolo doposiaľ rozhodnuté. Tento podnet, ktorý pripojila k námietke zaujatosti, odôvodnila tým, že namietaní sudcovia dlhodobo porušujú svoje povinnosti v konkrétne uvedených veciach vedených pred Okresným súdom Prievidza, ktoré porušenie následne v podnete rozviedla. V námietke zaujatosti uviedla, že za zaujatých sa voči nej vyhlásili sudcovia Mgr. Ivan Kubínyi a Mgr. Stanislava Kollárová (predtým L.) a boli už z rozhodovacej činnosti pre pomer k jej osobe vylúčení. Za nezaujatú sa vyhlásila jedine členka senátu Mgr. Zuzana Holúbková, pričom podnet na začatie disciplinárneho konania sa týka aj jej osoby. Mala za to, že jej vyhlásenie sa za nezaujatú, keď všetci ostatní sudcovia označení v podnete, sa nechali vylúčiť pre zaujatosť, sleduje konkrétny cieľ a to nadržovať žalovaným a pokiaľ nebude z rozhodovacej činnosti Mgr. Zuzana Holúbková vylúčená, podáva podnet na začatie trestného stíhania.

2. Sudca Mgr. Ivan Kubínyi - predseda senátu 17Co uviedol, že vo veci sa cíti zaujatý, pretože žalobkyňa voči nemu iniciovala disciplinárne konanie, ako to uvádza v námietke zaujatosti. Sudkyňa Mgr. Zuzana Holúbková - členka senátu 17Co uviedla, že doposiaľ sa vo veci necítila, napriek žalobkyňou podanému návrhu na disciplinárne konanie voči jej osobe, zaujatá. Považovala za absurdné

vyjadrenie žalobkyne o tom, prečo sa podľa nej nenechala vylúčiť pre zaujatosť. Avšak za situácie, keď žalobkyňa zotrúva na invektívach voči jej osobe, dokonca ich stupňuje a vyhráza sa podaním trestného oznámenia, sa vo veci cíti byť zaujatá, nakoľko žalobkyňa podala voči nej návrh na disciplinárne konanie tak, ako sama uviedla. Mgr. Stanislava Kollárová - členka senátu 17Co uviedla, že sa cíti byť zaujatá, nakoľko žalobkyňa podala voči nej návrh na disciplinárne konanie tak, ako sama uviedla v námietke zaujatosti.

3. O tom, či Mgr. Ivan Kubínyi, Mgr. Zuzana Holúbková a Mgr. Stanislava Kollárová, sudcovia Krajského súdu v Trenčíne, ktorým bola táto právna vec pridelená na prejednanie v zmysle rozvrhu práce tohto súdu, sú v danom prípade vylúčení, rozhoduje podľa § 54 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) nadriadený súd, ktorým je tu Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“).

4. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Trenčíne z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

5. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti (poznámka nadriadeného súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte tohto uznesenia uvádza pojem „strana sporu“, má sa tým pre účely tohto prípadu na mysli účastník konania).

6. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

7. Relevantným je pritom iba taký vzťah sudcu, ktorý by pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť jeho konania a rozhodovania ovplyvnil objektívny pohľad sudcu na spor (prejednávanú právnu vec) a v konečnom dôsledku mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Námietka zaujatosti podaná jednou zo strán sporovej veci sa nepredkladá na zaujatie stanoviska či vyjadrenie druhej sporovej strane (III. ÚS 824/2016).

9. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

10. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

11. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

12. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty

neustrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

13. Subjektívna stránka neustrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej neustrannosti sa vychádza z prezumpcie neustrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej neustrannosti vyžaduje judikatúra EŠLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt (subjektívny názor alebo pocit namietajúceho), ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o neustrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná).

14. Objektívny aspekt neustrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávaniu sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku neustrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu neustrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na neustrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

15. Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdnictva v Slovenskej republike - nezávislosť a neustrannosť.

16. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojím významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, nezávislosť vo vzťahu k vedeniu a kolektívu súdu.

17. Neustrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o neustrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je neustranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len neustranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

18. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, neustranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho neustrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

19. Z hľadiska posúdenia opodstatnenosti stranou sporu vznesenej námietky zaujatosti nie je rozhodujúci jej osobný subjektívny názor, domnienka alebo úvaha. Nemožno preto bez ďalšieho brať na zreteľ len samotné pochybnosti namietajúceho o objektívnom a neustrannom rozhodovaní sudcu, ale vždy treba posúdiť skutočnosti, ktoré viedli k tomu, že strana pochybuje o objektívnosti sudcu. Nadriadený súd môže vylúčiť namietaného sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdý, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP.

20. V danom prípade žalobkyňa odôvodnila svoju námietku zaujatosti sudcov Krajského súdu v Trenčíne tým, že podala podnet na ich disciplinárne stíhanie. Keďže v dôsledku podania tohto podnetu hrozí menovaným sudcom disciplinárny postih, nemôžu - podľa jej presvedčenia - konať objektívne a

nezávisle. V takto odôvodňovanom iniciovaní disciplinárneho postihu sudcov videla žalobkyňa objektívny dôvod pre vznik pochybností o nezaujatosti konania a rozhodovania namietaných sudcov.

21. Sudca v rámci výkonu súdництва rozhoduje o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb. Ako predstaviteľ súdnej moci je v porovnaní s inými častejšie objektom kritiky a jeho konanie a rozhodovanie sa môže stať predmetom sťažností a najrozmanitejších foriem vyjadrovania nespokojnosti, krajným prípadom ktorých je podanie návrhu na začatie konania smerujúceho proti sudcovi. Adekvátne tomu sa ale u sudcu predpokladá vyšší stupeň tolerancie a tiež to, že pri prejednávaní a rozhodovaní vecí dokáže zachovať potrebný nadhľad (odstup) napriek tomu, že jedna zo strán prejavila nesúhlas s niektorým procesným postupom sudcu alebo jeho prístupom k stranám, prípadne podrobila kritike celkové vedenie konania a rozhodovania sudcu.

22. Sama skutočnosť, že strana podala návrh na začatie nejakého konania voči sudcovi alebo začatie takého konania iniciovala, nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná za dôvod, ktorý by bez ďalšieho zakladal vylúčenie sudcu v zmysle ustanovenia § 49 ods. 1 CSP. Na tomto (resp. obdobnom) závere spočívajú už viaceré doterajšie rozhodnutia najvyššieho súdu. Napríklad v konaní sp. zn. 5 Nc 41/2004 najvyšší súd zaujal názor, že dôvodom zakladajúcim vylúčenie sudcu z prejednávaní a rozhodovania vecí nemôže byť sama skutočnosť, že účastník vo vzťahu k osobe sudcu podal „oznámenie pre podozrenie z trestnej činnosti“. V inom rozhodnutí (sp. zn. 3 Nc 12/2007) najvyšší súd uviedol, že dôvodom zakladajúcim vylúčenie sudcu z prejednávaní a rozhodovania vecí nemôže byť sama skutočnosť, že účastník podal na sudcu návrh na začatie priestupkového konania.

23. V niektorých neskorších rozhodnutiach najvyšší súd priamo konštatoval, že samo iniciovanie podania návrhu na začatie disciplinárneho konania ešte nesignalizuje možnosť zaujatého prístupu sudcu voči tomu, kto podanie takéhoto návrhu voči nemu inicioval (napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Nc 23/2014). Podobne v rozhodnutí sp. zn. 1 Nc 51/2013 najvyšší súd nepovažoval za dôvod vylučujúci zo zákona sudcu z prejednávaní a rozhodovania vecí „skutočnosť, že sudcovia odvolacieho súdu sú vystavení tlaku disciplinárneho stíhania“.

24. Pokiaľ by za dostatočný dôvod pre vylúčenie sudcu bolo bez ďalšieho považované (už) podanie sťažnosti, civilnej žaloby, trestného oznámenia alebo podnetu na začatie disciplinárneho stíhania, došlo by tým bezpochyby k popretiu podstaty zásady, v zmysle ktorej sa subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti musí podriaďiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Navyše, v súdnej praxi by takýto názor viedol k situáciám, v ktorých by strana sporu podávaním takýchto podnetov alebo návrhov mohla rýdzo účelovo dosiahnuť vylúčenie sudcu z prejednávaní a rozhodovania vecí. Tým by sa strane umožnilo, aby svojím (obštrukčným) postupom docielila, že jej spor alebo právnu vec prejedná a rozhodne iný sudca, ktorý sa - podľa subjektívneho názoru namietajúcej strany - javí ako pre ňu „vhodnejší“; zároveň by sa tým strane mohlo podariť oddialenie rozhodnutia súdu, ak by to vyhovovalo jej „procesnej taktike alebo stratégií“ (porovnaj uznesenie sp. zn. 2 Ndob 39/2010 najvyššieho súdu). S tým však nemožno súhlasiť; námietka zaujatosti nesmie byť v praxi využívaná ako procesný nástroj, za použitia ktorého by strana mohla vykonávať voľbu sudcu, ktorý má alebo nemá jej spor či právnu vec prejednať a rozhodnúť.

25. Samo podanie podnetu na disciplinárny postih teda nevyklučuje namietaného sudcu z prejednávaní a rozhodovania sporu (právnej veci). Až v prípade, že by sudca v dôsledku proti nemu smerujúceho určitého podania (napríklad sťažnosti, civilnej žaloby, trestného oznámenia, podnetu na začatie disciplinárneho konania) nedokázal zachovať požadovaný nadhľad a zo všetkých okolností prejednáwanej veci by bolo zrejmé, že stratil schopnosť pristupovať nezaujato k sporu, stranám sporu, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, boli by dané podmienky pre jeho vylúčenie z prejednávaní a rozhodovania podľa § 49 ods. 1 CSP, nie však z dôvodu samotného podania návrhu na začatie konania proti sudcovi, ale z dôvodu, že pod vplyvom podania tohto návrhu sa zmenil pôvodne neutrálny vzťah sudcu k sporu, stranám sporu alebo osobám zúčastneným na konaní.

26. V danom prípade však zo spisu vyplýva, že predseda Krajského súdu v Trenčíne uznesením zo 17.

januára 2020 Spr 701/2020 rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Trenčíne - okrem iných - aj Mgr. Stanislava Kollárová a Mgr. Ivan Kubínyi sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 17 Co 211/2019 (v ktorom je žalovanou T. T.) z dôvodu, že títo sa cítili byť zaujatí, nakoľko žalovaná podala na nich ako na sudcov odvolacieho súdu pre ich rozhodovaciu činnosť podnet na začatie disciplinárneho konania. Sudkyňa - okrem iných - Mgr. Zuzana Holúbková nebola vylúčená, pretože uviedla, že sa necíti byť zaujatá. V danom spore však sudcovia, ktorí mali vec prejednávať, t. j. Mgr. Ivan Kubínyi, Mgr. Stanislava Kollárová a tiež aj Mgr. Zuzana Holúbková zhodne uviedli, že sa cítia byť zaujatí práve z dôvodu, že žalobkyňa (T. T.) podala voči ich osobe podnet na začatie disciplinárneho konania, čo teda malo za následok vznik vzťahu týchto sudcov k strane sporu významného v zmysle § 49 ods. 1 CSP.

27. Z týchto dôvodov najvyšší súd rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Trenčíne Mgr. Ivan Kubínyi, Mgr. Zuzana Holúbková a Mgr. Stanislava Kollárová sú v danom prípade vylúčení z prejednávania a rozhodovania sporu.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.